

de la trona' mall. (Sóller, 1953). *Pública* [Lab. 1840]. *Publicació* [«p. de llibre o de obra --- editio, promulgatio», *DT*o. 1647]; *publicador* [Belv.]; *publicament* [Lab. 1840]. *Publicata* [S. XVI, *AlcM*, mall.; Belv.]. *Publicà* [S. XV]. *Publicable*. *Publicana*. *Publicitat* [Belv.; «La Publicitat» gran diari cat. 1922-1939]. *Publicista* [Lab. 1840].

Poblenou o millor *Poble Nou*: *Benitagell* (*AlcM*) és grafia molt més bàrbara que *Benitachell*, car no s'ha pronunciat mai altrament que *benitachêl* (país no apitxat); rectament *Benitaxell*; potser de *PINNA-TACELLA metàtesi de PINNA-CATELLA > *Benicadell*.

POBRE, del ll. tardà PAUPER, -ĒRA, -ĒRUM id. (clàssic *pauper*, -ĕris). □ 1.ª doc.: S. XIII (*VidesR*, *Llull* etc.).

«Molt fo gran la almoyna que-l abat fahia a tots los *pobres* qui venien --- e cor en aquel monestir fahia hom almoyna de pa e de legum a tots aquells qui hi venien, multiplicaven molt fortment los *pobres* qui hi venien --- aquella almoyna que-l abat fahia no podia longament durar, ni lo covent no havia blat --- Dix l'abat: —A plorar me cové la mort dels *pobres*, qui morran si cessa l'almoyna ---», *Blanq.* (*NCl.* II, 34.15).

La frase *pobres de Jesucrist*, que *AlcM* documenta en un text de 1613, es troba ja en *Llull*, no sols en la part de *Blanq.* sense mss., sinó també en *NCl.* II, 79.10 *pobres de Crist* [*DAG.* 1623], en II, 80.10; *pobre d'esperit* en acc. personalíssima, ib. II, 82.18, 21 (oposat a *rics d'esperit* 'rics avars', 78.15) i el *DAG.* en un de 1623: no consta que es trobi en *Llull*, car la cita que se'n dona és de la part del *Blanq.* només conservada en l'ed. valenciana deformada, del S. XVI (= *NCl.* I, 23.2): «Si verament lo teu maestre és Déus, e vol que-l preu d'aquestes péres sia a *pobres* donat, fe que tornen entires ---», *VidesR*, 23v1; *paubre* en altres passatges de les *VidesR* (12v2, 50v1), la qual cosa, però, pot no ser més que el fruit de l'occitanització artificial documentada en el vol. I de l'edició, p. 6, § 4 (cf. *Lleures*, 293).

Entre les llengües romàniques només el cast. i port. *pobre* han mantingut la forma clàssica PAUPER, -ĒRIS, comuna a femení i masculí, en totes les altres apareix reemplaçada per la flexió PAUPER, -ERA, -ERUM, del llatí tardà: detalls en *DECH* POBRE, nota 1. En llengua d'oc, no sols hi ha *paubra* en els textos trobadorescos que s'hi indiquen sinó *dompna paura* en *Flamenca*, *paura* e *humana* en *Sta. Doucelina*, *pauramén* en el *Barlaam* etc.

En català tenim *pobra* documentat ja en bastants textos valencians medievals: Isabel de Villena, Fenollar etc.; no puc comprovar la cita del *Tirant* (errada en *AlcM*); sí en Turmeda: «Déus beneit omnipotent / ordonà que fos regina; / féu-me cap de molta gent / --- / e ara, *pobre*, mesquina, / a tothom só en desalt / ---» (*Divis.*, 32d, *NCl.* x, 113). I també hi ha casos d'aquesta grafia en bones eds. de *Llull* i de *Cerverí*, però tractant-se d'autors orientals, només un estudi extens de la tradició manuscrita podria indicar

alguna cosa; sembla que abans hi hagué alguna excepció car «una beguina *pobre* e joveneta» figura en un passatge de St. Vicent Ferrer (vol. inèdit Harrison, f° 29r12f.), però el fet és que avui és *pobra* entre valencians [Escriu 1851].

Pel que fa a la forma consonàntica de la paraula, es conserva com a *póbræ*, -bræ, unànimement en tot el Principat (fins al cap dels Pirineus centrals: *póbræ* a la Vall de Cardós i Vall Ferrera, 1932-4, *póbræ kom un rât* Estaon): *probe*, només es troba a les altres regions, i sols com a vulgarisme (no general allà ni amb tal caràcter): *prôbæ* al Capcir (*BDC* III, 123), a l'Alguer i a Castanesa (*AlcM*); «fontes escandaloses, vull dir que no són *prôbes*» *Peníscola* (1961); més que enlloc a Mallorca: *prôbæ* Sóller etc. (1953), *Na Prôbæ* nom d'una illeta adjacent a Cabrera (sento a Felanitx i a Cabrera mateix, 1969). Al Baix i Alt Empordà, substantivat el mot, en diuen *un pobre* d'una «màquina que serveix per recollir les espigues que queden en el rostoll després d'haver lligat» (Coromines, Torroella de Fluvià; *hi passarem el pobre*: Llers, 1898) (comparació amb l'espigolaire a qui es tolera que en culli per fer-se el pa que no té).

DERIV.: *Pobràs* [Lab.]. *Pobrejar* [1445; Ausiàs]; *pobrejant* [Ausiàs]. *Pobrellet* [StVicentF]. *Pobrer*.

Pobresa: «Lo bisbe --- dix que --- volia que un canonge fos assignat a uffiç de *pobretat*, lo qual canonge preycàs *pobretat* e fos cap dels *pobres* d'aquella ciutat --- Dementre que menjava l'artiacha menjars delicats e de moltes maneres, lo canonge de *pobrea* cridà altament: —Via fora, via fora, que l'artiacha menuga e guasta los béns dels *pobres* de Jesu Crist! ---», *Blanq.* (*NCl.* II, 79.7); *pobretat* (ib., 78.10). Avui, gràcies als predicadors etc., la forma en -*esa* a despeses de la variant en -*ea* (que en altres casos es manté en una àrea més àmplia) s'ha estès bastant per terra valenciana etc.: *pobrêza* Vinaròs, Vallibona etc. (1961); *pobresa* en un escrit d'un ermità de 1825 que veig a Cala Ratjada (1969).

No puc comprovar la realitat de la forma *pobera* que figura en el gloss. cat. antic de la *Hist. de la Literatura Cat.* de Denk, i que Spitzer (*LexikK*, 102) vol esmenar en *pobrea*, sense vacillar; actitud que no comparteixo, perquè podria correspondre a l'oc. ant. *pau-brieira* 'pobresa', sigui amb eliminació de la *r* per dissimilació, sigui perquè es conservi més fidel a l'ètimon PAUPERIA, -ERIES, que com va demostrar AntThomas (*Essais de Phil. Fr.*), fou el punt de partida no sols de l'oc. *pau-brieira* (aquí amb extensió analògica del grup -*br-* de *paubre*) sinó un dels punts de partida cabdals de les formacions d'abstracte en -*ier*, -*ieira*, típiques de l'antiga llengua d'oc (*desidier* > *desirier* etc. amb processos paral·lels).

Pobret [Belv.], allí ja amb la frase *pobrets i ale-grets*, després adoptada per EmVilanova com a títol del seu cap de brot humorístic. *Pobrissalla* [1866]: «Hi ha qui --- 's creu qu' --- entabanant a la *pobrissalla* ab disbarats y promeses de mal pagador, han de cassar les llebres a so de tabals; però --- per are --- se les hauran d'espinyar», *Noller* (*Vilaniu*, 23; Vogel,